

Bestuurdersaansprakelijkheid

Uit het boekje Wet- & Regelgeving voor sportverenigingen

Het bestuur

Organisaties hebben sturing nodig en het bestuur neemt daarbij een belangrijke plaats in. Het heeft de dagelijkse leiding van de vereniging en geeft sturing aan commissies, werkgroepen en vrijwilligers binnen de vereniging. Het bestuur zal ook de meer formele contacten met de buitenwereld onderhouden, of dat nu de bond of de gemeente is. In dit hoofdstuk vermelden we een aantal bestuursleden apart. Niet omdat zij belangrijker zijn dan anderen, maar omdat zij voor dit boekje als kapstok dienen voor een aantal belangrijke onderwerpen.

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Het bestuur van de sportvereniging is belast met het besturen van de vereniging. Daaronder verstaan we alles wat nodig is om de vereniging, gezien de doelstellingen en activiteiten (in het maatschappelijk verkeer) te laten functioneren. Hierbij moet natuurlijk rekening worden gehouden met wat daarover vermeld staat in de statuten; een vereniging mag geen andere doelen nastreven dan het statutaire doel van de vereniging.

Het bestuur heeft bij het besturen een eigen verantwoordelijkheid. Een bestuur mag en móet datgene doen wat in het belang van de vereniging is. Bijvoorbeeld: het bestuur zal doorgaans een toekomstvisie ontwikkelen voor de vereniging. Hierbij zal het bestuur zich meestal richten naar het door de algemene vergadering gewenste beleid, maar het is hiertoe niet verplicht. Let wel, de algemene vergadering kan de bestuursleden ontslaan als het bestuur niet bereid is zich naar de opvatting van de algemene vergadering te richten.

Ook de wet biedt de mogelijkheid om in de statuten de bestuursmacht te beperken. Zo kunnen bepaalde taken aan een ander orgaan worden opgedragen of kan het bestuur verplicht worden een voorgenomen besluit eerst aan een ander orgaan ter goedkeuring voor te leggen. Het beleid van het bestuur wordt geacht een gezamenlijk beleid van de bestuursleden te zijn, aangezien het besturen een collegiale of collectieve verantwoordelijkheid van het bestuur is. Tenzij de statuten anders bepalen, worden bestuursbesluiten genomen bij meerderheid van stemmen, ongeacht het aantal aanwezige bestuursleden, en heeft iedere bestuurder één stem. Het bestuur legt als geheel verantwoordelijkheid af tijdens de wettelijk verplichte jaarlijkse algemene vergadering.

Taakverdeling bestuur

Een bestuur van een vereniging kent in ieder geval een voorzitter, secretaris en penningmeester, tenzij de statuten anders bepalen. De wet geeft geen regeling voor de verdeling van taken onder de bestuursleden. De vereniging kan dus de bestuurstaken naar eigen inzicht verdelen, bij bestuursbesluit of statutaire regeling. In plaats van de verdeling over te laten aan de bestuurders, kunnen bestuursleden ook 'in functie' worden gekozen. Dan ligt de beslissing wie welke taken vervult bij de algemene vergadering. Als de statuten dit bepalen, liggen de taken van de in functie benoemde bestuursleden vast. Het is van belang dat vastligt welk bestuurslid welke taak vervult, omdat iedere bestuurder tegenover de vereniging verplicht is de aan hem opgedragen taken behoorlijk te vervullen.

Bestuurdersaansprakelijkheid

Een bestuurslid van een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid is inbeginsel niet persoonlijk aansprakelijk voor rechtshandelingen die hij namens de vereniging verricht. Bij een vereniging wordt het handelen van een bestuurslid aan de vereniging toegerekend en wordt het als een handelen van de vereniging beschouwd. In enkele gevallen kan de bestuurder wel worden geconfronteerd met een persoonlijke aansprakelijkheid. Hierbij worden drie soorten aansprakelijkheid onderscheiden:

- aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging;
- aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden;
- aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van de antimisbruikwetgeving.

Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vereniging (interne aansprakelijkheid)

De basis van het bestuurderschap is het vertrouwen dat in de bestuurder wordt gesteld. Iedere bestuurder is ten opzichte van de vereniging gehouden tot een behoorlijke vervulling van zijn taak, zoals dit in alle redelijkheid van hem mag worden verwacht. Daarvan is sprake als onbehoorlijk besturen schade voor de vereniging met zich heeft meegebracht en de bestuurder hiervan een ernstig verwijt kan worden gemaakt. De wet gaat uit van aansprakelijkheid van het bestuur (en niet van de bestuurder), omdat het gehele bestuur als één gezamenlijk college bestuurt.

Dit heeft tot gevolg dat als één bestuurder onbehoorlijk handelt bij de uitvoering van zijn bestuurstaak en daarbij schade veroorzaakt voor de vereniging, alle bestuursleden hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de ontstane schade. Slechts in uitzonderingsgevallen kunnen de overige bestuursleden hun aansprakelijkheid ontlopen. Zij dienen dan aan te tonen dat het onbehoorlijk handelen niet aan hen te wijten was en dat ze in alle redelijkheid alles hebben gedaan om de schade te voorkomen. De algemene vergadering kan een bestuurslid, als direct belanghebbende, aansprakelijk stellen.

Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover derden (externe aansprakelijkheid)

Naast de interne aansprakelijkheid kan de bestuurder aansprakelijk zijn tegenover derden. In sommige gevallen vloeit de aansprakelijkheid direct voort uit de wettelijke regeling, bijvoorbeeld bij de vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid, of wanneer een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid nog niet is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Op dat moment is iedere bestuurder hoofdelijk aansprakelijk naast de vereniging. Een belangrijker grond van aansprakelijkheid is wanneer er sprake is van een onrechtmatige daad van een bestuurder ten opzichte van een derde. Een voorbeeld hiervan is dat een bestuurder bij het aangaan van een overeenkomst met een partij wist of behoorde te weten dat de vereniging haar verplichtingen niet kan nakomen jegens die partij. Gebeurt dit op basis van een bestuursbesluit, dan kunnen ook andere bestuurders worden aangesproken. Dit geldt niet voor de bestuurders die (aantoonbaar) tegen het besluit hebben gestemd.

Een typische onrechtmatige daad (zonder dat de vereniging overigens aansprakelijk kan worden gehouden) is misleiding van derden door de suggestie te wekken bevoegd te zijn de vereniging te vertegenwoordigen wanneer dat feitelijk niet zo is. Een derde denkt dan een overeenkomst te hebben gesloten met de vereniging en lijdt schade doordat dit niet het geval blijkt te zijn.

Aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van de antimisbruikwetgeving

Een specifieke categorie van (externe) bestuurdersaansprakelijkheid vindt haar grondslag in de zogeheten antimisbruikwetgeving. Het doel van de antimisbruikwetgeving is het tegengaan van het misbruik van rechtspersonen (in dit geval de vereniging). Dit speelt bij verenigingen die onder de Wet op de vennootschapsbelasting vallen. Kort gezegd kunnen op grond van de Wet Bestuurders Aansprakelijkheid (WBA) bestuurders hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor het niet afdragen door de vereniging van omzetbelasting, loonbelasting, premies werknemers- en volksverzekeringen en de bijdragen voor verplichte deelname aan bedrijfspensioenfondsen.

De WBA gaat uit van een meldingsplicht. Wie voorziet dat de vereniging een van de hiervoor genoemde verplichtingen niet kan nakomen, dient dit (schriftelijk) te melden bij de betreffende instantie. Er is alleen sprake van aansprakelijkheid als de bestuurder(s) daaraan schuld heeft (hebben). De Wet Bestuurders aansprakelijkheid in Faillissement (WBF) legt bij een faillissement van de vereniging de aansprakelijkheid voor het totale boedeltekort op de bestuurders persoonlijk als blijkt dat zij hun bestuurstaak onbehoorlijk hebben vervuld.

De bestuurder dient zijn taak dus behoorlijk te vervullen, anders is het mogelijk dat hij aansprakelijk wordt gesteld voor het tekort in geval van faillissement. Er bestaat overigens een mogelijkheid voor de bestuurder om zich tegen deze aansprakelijkheid te verzekeren.

Bron: Wet- & Regelgeving voor sportverenigingen.

Het boekje Wet- & Regelgeving voor sportverenigingen is ontwikkeld vanuit de samenwerking van NOC*NSF en Ernst & Young als partners in sport.

Verantwoordelijk voor de inhoud zijn NOC*NSF, Ernst & Young en Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen. Zij zijn daarbij terzijde gestaan door een lezerspanel met vertegenwoordigers van de KNVB, KNGU, NCSU, Civiq, Sportraad Zuid Holland en Sportservice Flevoland.